

In memoriam Nederlandse jezuïeten 2007-2008

[Hans CEBAT](#), [Hans VAN DE LOO](#), [Frits DE VAN DER SCHUEREN](#), [Jacques VAN DER WAL](#), [Wil VAN SPRANG](#), [Tom JACOBS](#), [Wim VULTO](#), [Joep DRESEN](#), [George PLATZBECKER](#), [Jan VAN KILSDONCK](#), [Kees OOSTHOUT](#), [Frank ZAAT](#), [Koen MEENS](#), [Toon LAMERS](#), [Guus HENDRICHS](#)

Hans Cevat

5 augustus 1922 - 09 november 2007

Wat we ons van Broeder Hans Cevat zeker zullen blijven herinneren zal de humor zijn waarmee hij in graag door hem onderhouden menselijke contacten opereerde, al dan niet Latijnse uitdrukkingen citerend welke hij van meer bestudeerde medebroeders geleidelijk had overgenomen. Maar ook de ironie waarmee hij wat anderen als belangrijk zagen kon relativeren. Groot geworden in een katholiek middenstandsmilieu van Amsterdam tijdens de crisistijd in de 30er jaren van de vorige eeuw, had hij aan den lijve leren ondervinden dat het ook met veel minder mogelijk was gelukkig te leven. Vanuit dat perspectief leek een HBS A eindexamen in 1940 op het Ignatiuscollege in Amsterdam, waar hij in 1922 werd geboren, mogelijkheden te openen voor een betere toekomst. Maar na een paar jaren gewerkt te hebben als kantoorbediende trad hij in 1943 toe tot het noviciaat in Grave (N.B.). Met zijn verworven kundigheden kreeg hij al spoedig daarna de taak om chauffeur-secretaris te worden van provinciaal Kerremans. Daarna leerde hij in Amsterdam, Groningen en Nijmegen in het Berchmanianum het leven in communauten en apostolisch werk kennen: leiding geven aan personeel, beheer linnenkamer, schilderwerk, en vooral zich bekwamen als ziekenbroeder. Hij deed zijn laatste geloften in 1955. Een theoretische opleiding in die zaken was aan hem niet besteed. Wat en hoe er gedaan moest worden keek hij met gezond verstand af van anderen, tot en met van de huisdokter. Dat maakte hem tot een praktisch deskundige waar je op aan kon. In wezen was hij een heel eenvoudige man. Maar wat dieper doordringen in wie hij was, bleek niet gemakkelijk. Zijn ondergrond van HBS-A is hem goed van pas gekomen toen hij deel ging uitmaken van de schooladministratie van Canisius-Mater Dei in Nijmegen (1961 – 1986). In die setting kwamen al zijn kundigheden tezamen tot hun recht en beleefde hij een heel gelukkige tijd temidden van schoolleiding, leraren, ziekenzorg voor internaatsleerlingen, moderator van de zwemclub. Zijn betrokkenheid en hartelijkheid kregen kleur via zijn Amsterdamse gevatheid. Tot grote waardering van velen. Na zijn pensioen mocht hij een vergelijkbare periode van duurzame betrokkenheid meemaken in Den Haag (1986-2002) in de residenties van de Da Costastraat en

aan de Laan, en uiteindelijk vanuit het Aloysiushuis aan 't Hoenstraat: econoom / administrateur, koster, parochie-assistent, zieken-communie, en natuurlijk tussen alles door het gewone werk in huis. Zijn werk stond centraal in zijn leven. Die werkzaamheden brachten hem in nauwer contact met de vrijwilligers en mensen van de parochie. Van die contacten leefde hij en ondervond hij grote waardering voor zijn nabijheid en trouwe aanwezigheid en meeleven. Veel hobbies had hij niet echt uitgezonderd schaken, en 's zomers vakantie-reizen naar de bergen. Natuurlijk heeft hij in zijn leven ook perioden meegemaakt dat het hem in gezondheid of de sociale huiselijke omgeving niet gemakkelijk ging. Dat geldt ook de laatste jaren: veel pijn als gevolg van versleten bloedvaten. Uiteindelijk viel zijn alertheid en geestelijke levenskracht geleidelijk aan stil. Heel dit leven van contacten en dienstbaarheid vond zijn wortels in zijn geestelijke toewijding aan de Heer van zijn leven. Wie met hem mochten verkeren hebben dat altijd kunnen aanvoelen. De dagelijkse heilige Mis betekende van het begin af aan veel voor hem. Hij leefde er van. En tot die weg werd Jezuïetenbroeder Hans, *als broeder van duizenden*, geroepen en gezonden. Zijn leven werd een weldaad voor hen en voor hemzelf. *'Een handvol doodgewoon geluk!'*

Hans van de Loo

22 december 1922 – 29 november 2007

Als oudste zoon te Ubbergen geboren (1920) in een groot traditioneel, door en door katholiek gezin, met vier heeroms in de SJ-orde, voltooid Pater Hans van de Loo aan het einde van de crisisjaren op het Canisius in Nijmegen in 1940 zijn gymnasium A. Ook toen al waren zijn contacten in zijn sociale omgeving sterk gevoelsmatig van aard. In wat hij meemaakte omtrent de werklieden op de steenfabriek van zijn ouders probeerde hij met z'n praktisch verstand orde te scheppen. Het leidde hem er toe om op grond van ideële gevoelsmatige motieven in Amsterdam economie te gaan studeren. Na een jaar echter besloot hij in onze orde te treden in Mariëndaal (1941) en begon hij met die zelfde aard een lange opleiding, inclusief een doctoraal Nederlands aan de Nijmeegse r.k.Universiteit. Rond zijn priesterwijding in 1957 kreeg zijn opleiding een afronding. Twee jaar later werd hij leraar Nederlands aan het St.Maartens College te Haren (Gr.) (1959 – 1969). Vanaf dat ogenblik heeft zijn apostolische leven zich afgespeeld in en vanuit Groningen. In zijn vak ging zijn aandacht vooral uit naar de moderne literatuur en poëzie. Zijn gevoelsmatig omgaan met de geestelijke achtergrond daarvan deed hem deelgenoot worden van de secularisering die o.a. gaande was onder jongere generaties. Dat stond ver af van wat hij in eigen familie en opleiding had meegekregen. Maar tijdens de theologie had hij met deze ontwikkelingen toch reeds kennis gemaakt. En dat stelde heel serieuze vragen aan de vorm van zijn eigen geestelijk leven. Hij werd assistent moderator van de studenten. In dat apostolisch werk ontstond opnieuw een

band met de ideële motieven waarom hij vroeger economie was gaan studeren. Daarom leek het hem goed als priester-docent Nederlands benoemd te worden aan de (neutrale) HEAO (1968 – 1980). Die functie werd aangevuld binnen het instituut met taken zoals lid van commissies, lid van de leraren-raad, counselor voor de studenten, en begeleider van gespreksgroepen. Rond zijn 40^e levensjaar heeft Hans ook zelf een ontwikkeling moeten doormaken in zijn manier van geloven. De veranderingen in de theologie en het geestelijk klimaat van die tijd hebben hem diep geraakt. Was hij in de eerste helft van zijn leven een traditioneel gelovende, in de tweede helft werd hij een zoeker die eigenlijk nooit helemaal thuis kon komen. Hij herkende veel daarvan bij studenten, en de studenten veel bij wat hij aan hen te brengen had. Met name wanneer de diepere lagen rond de literatuur aan de orde kwamen. Bij dat alles bleef hij zijn Bourgondische uitbundigheid en bonhommie bewaren. Dat straalde vaak te nadrukkelijk van hem af op de aanwezige toehoorders. Intussen bleef hij als priester in het Noorden en in het land bijdragen leveren aan geestelijk dienstwerk, conferenties aan zusters, retraites, assistenties, volwassenen-catechese. Na zijn 65^e deed hij het, voorzover hij dat kon, wat rustiger aan (1985-1997). Zijn zoekende geest viel echter nog geenszins stil. Hij ging zich bezig houden met het werk van een Franse medebroeder en historicus van mystiek Michel de Certeau S.J. (1923 – 1986), een leeftijdgenoot van hem. In gespreksgroepen van buitenstaanders en medebroeders werd er op diens gedachtegoed gestudeerd, o.a. via het in het Nederlands vertaalde boek *Gedachten in beweging*. Deze titel karakteriseert ook wel wie Hans van de Loo zelf als medebroeder onder ons was: een bewogen zoeker met een sterk gevoelsmatige werkende associatieve geest, en overdadig in expressie via het woord. De laatste jaren (1997 – 2007) verbleef hij in Nijmegen op het Berchmanianum. Geestelijke achteruitgang nam meer en meer bezit van hem. Voor hem werden het zware jaren, zoveel mogelijk dragelijk gemaakt door toegewijde zorg. Hij was een man van het woord. Van veel woorden, om zijn gevoel te vertolken. Hij was ook een man van het hart, in dienstbaarheid toegewijd aan het Woord.

Jacques van der Wal

19 september 1929 - 09 januari 2008

Vanaf het ogenblik dat Pater Jacques van der Wal intrad (1948), zo herinner ik mij als con-novice, straalde hij rust uit, ook al kon hij in een gesprek best verrast en spontaan reageren. Om het wat cru te zeggen: zijn rijzige gestalte maakte een wat plechtige indruk, op zijn gelaat lag een weldoende en uitnodigende mildheid. En zelfs na bijna 60 jaar groeit er een bespeurbare stilte in jezelf als reactie op de herinnering aan wie Jacques als persoon, als medebroeder en als priester is geweest. Op zijn bidprentje staat naast zijn naam het gebed van overgave en

beschikbaarheid afgedrukt, waarop de Geestelijke Oefeningen van Ignatius uitlopen in de Beschouwing om tot Liefde te komen. Dat gebed tekent naar waarachtigheid zijn geestelijke diepgang, waarmee hij een uiterst kwetsbare en hypergevoelige lichamelijke gezondheid vele jaren heeft gedragen als 'zijn roeping'. Het kon niet anders dan dat tijdens zijn 44 jarig verblijf op het Berchmanianum medebroeders hem niet anders meer konden typeren dan als 'kluizenaar'. Hij schermde zich af tegen prikkels van geluid en licht waarvoor hij uiterst gevoelig was. Wie hem bezochten voor geestelijke begeleiding hebben in hem een diep in de Geest geworteld mens mogen ontmoeten, die er niet voor schroomde om gepast en kundig degelijke adviezen te geven in de jaren dat dit nog kon. Dat gold ook de retraites en bezinningsdagen elders of in huis, zolang hij die nog kon geven. Reeds enkele jaren na zijn priesterwijding in 1961 kreeg hij na zijn laatste geloften (1964) een taak op het Berchmanianum in Nijmegen (1964 – 2008) om spiritueel te zijn voor de jonge paters, en later voor de oudere bewoners die het huis gingen bevolken, en voor communauten van zusters in de buurt. De stilte en rust die hij meer en meer niet kon ontberen vanwege zijn gezondheid, was niet alleen een noodzakelijke aanpassing aan zijn toestand. Daarover schreef hij eens: 'Ik ben ingetreden omdat het mij duidelijk was, dat de Heer mij de Sociëteit introk. Ik blijf, omdat Hij haar spiritualiteit dieper in mij heeft doen doordringen, zodat ik daarvan kan leven en anderen er mee van dienst kan zijn. Ook is het mij duidelijk, dat de Heer mij de Sociëteit niet uittrekt.' Een getuigenis van een geestelijk hoogstaand mens. Hij is daartoe uitgegroeid in een zich verdiepend genadecontact van de Heer Jezus met deze mens *wier lichaam, dag in dag uit, breekbaar was als aarde potten*. Op deze wijze voortdurend aan de dood uitgeleverd, mogen wij weten en geloven dat de Vader Jacques van der Wal *ten leven zal wekken en tot zich zal voeren* (2 Kor. 4, 7 – 15). Hoe anders dit leven als jezuïet ook is verlopen dan wij hadden verwacht, wij mogen er dankbaar voor zijn omwille van de bron van genade die wij er gelovig in mogen bespeuren. In het 'verborgen leven' van deze medebroeder, *stond Jezus telkens opnieuw in het midden en vervulde hem met 'vrede van de Geest'*. Naar vermogen heeft hij die vrede met ons en anderen gedeeld.

Wil van Sprang

5 augustus 1920 – 1 februari 2008

In het ambtenaarsgezin te Rotterdam, waarin Pater Wil van Sprang geboren werd (1920), had hij wel een jongere broer, maar hij had geen zussen. Bovendien liet het vroege sterven van zijn moeder vlak vóór zijn diaken- en priesterwijding (1952) bij deze belangrijke gebeurtenissen een diep voelbare open plek achter. Maar, zo mogen we misschien overwegen, hij heeft in de vorm, welke zijn apostolische taak als jezuïet aannam, minstens een gedeeltelijke compensatie ontvangen. Aansluitend aan de jaren van theologiestudie en tertiaat (1949-1954)

mocht hij gedurende 28 jaren moderator en leraar godsdienst en maatschappijleer zijn op de MMS / HAVO van het 'Stella Maris' College, aanvankelijk in Maastricht, later in Meerssen. Wie hoe dan ook Wil heeft leren kennen moet wel ontdekt hebben: hij had een zekere nuchterheid, een wat ingehouden afstandelijke relativiserende humor. Hij leidde een uiterst geordend leven. Als mens, als vriend, als priester en leraar had hij dat nodig om zich happy te voelen. Niet altijd gemakkelijk voor hen met wie hij verkeerde. Maar eenmaal deze conditie vervuld, was hij hartelijk, gezellig, zorgzaam in de omgang, en, zoals het een Rotterdammer past, ondernemend. Hij had altijd wat om handen. Zijn intreden (1940) met HBS-B en aanvullende humaniora vond plaats vlak na het bombardement op zijn vaderstad, een diep ingrijpend gebeuren ook voor hem. Daarop volgde de traditionele vorm van de opleidingsjaren in de orde. Als leraar daarna zal het bij hem nooit zijn voorgekomen dat hij onvoorbereid voor de klas stond. Rond godsdienst en levensbeschouwing bracht hij zijn leerlingen op allerlei manieren in contact met wat het waard was om te weten. Daartoe bracht hij tweemaal een bezoek aan het Heilig Land en bezocht hij verschillende malen Rome. Hij was een degelijke en strenge leraar. In de opvoeding van jonge mensen maakte hij zijn roeping waar. Hij werd erom door ouders en collega's gewaardeerd. Hij stemde ermee in dat anderen zouden maaien, wat hij en collega's hadden gezaaid. Na zijn pensioen bleef hij als contactpersoon van oud-leerlingen met de mensen van de school verbonden. Ook toen hij tenslotte minister, en later emeritus, werd in het door hem al vele jaren als vakantieadres bezochte St. Aloysiushuis in Den Haag (1989-2005). Naast zijn hoofdtaken in zijn leven was hij een aantal jaren Congregatie-directeur. Op lokaal en nationaal vlak hechtte hij er zeer aan om zeer trouw contacten te onderhouden met collega-vakleraren in het kader van St. Bonaventura. In zijn vrije tijd bekwaamde hij zich in Italiaans en Russisch. Dat laatste bracht hem ook eens in Moskou. Jarenlang onderhield hij met het oog op een minutieus bijgehouden postzegelverzameling maandelijks contact met collega verzamelaars. En vele jaren trok hij gedurende vakantiemaanden (1978 – 1997) met zijn auto namens de leiding van de Provincie langs verspreid wonende medebroeders in Duitsland en Oostenrijk, om hen via een bezoek verbonden te houden met de medebroeders in Nederland. Zoals bij hem paste werd hij een graag geziene gast, bescheiden, belangstellend en hartelijk. In alle rust, zonder opsmuk, nuchter soms bracht Wil van Sprang mensen naar God. En daarin was hij met zijn zeer persoonlijk *religieuze erfgoed* een ware discipel van de Heer. Onverwacht is hij heengegaan in het Berchmanianum (2008).

Wim Vulto

29 december 1922 – 30 mei 2008

Toen Wim Vulto in 1992 zijn apostolisch actieve leven mocht gaan beëindigen, en zich kon aansluiten bij de communautiteit in Zeist, keerde hij weer naar de

landelijke omgeving van Utrecht waar hij in 1922 het levenslicht zag. We hebben hem leren kennen als een soms stugge maar fidele vent en als een rondborstige pastor met een optimistische aanpak, die het liefst via meer traditionele vormen van pastoraal in direct contact stond met gelovige medemensen. Die contacten kwamen voort uit een traditioneel georiënteerd maar serieus beleefd eigen geloofsleven, waarin gebed en Eucharistie van jongs af aan een natuurlijke en centrale plaats hadden gekregen. Verschillende vormen van sport maakte reeds vanaf zijn 10^e levensjaar deel uit van zijn dagelijks leven. Dat was nodig voor een goed levensevenwicht in lichaam en geest. De geestelijke belasting van leiding te moeten geven, en sterk verbonden te raken met lasten die medemensen te dagen kregen, konden bij hem gemakkelijk uitlopen op gespannenheid. Binnen die grenzen heeft zijn roeping tot het leven als Jezuïet zich kunnen ontwikkelen en groeien, nadat hij eerst toch ervoor gekozen had om voor huisarts te gaan studeren in Utrecht. Dat werd door de Duitse bezetter onmogelijk gemaakt. Na zijn opleiding en wijding tot priester te Maastricht in 1956 stond zijn eerste aanstelling in het door hem belangrijk geachte roepingen apostolaat. In 1958 werd hij in het Berchmanianum prefect en eerste directeur van het aldaar pas opgerichte juvenaat St. Jozef voor jongens, die erover dachten broeder te willen worden in onze orde. Direct pedagogisch en pastoraal contact met een jonge generatie, gecombineerd o.a. met godsdienstlessen op technische scholen. Die zending werd na zes jaar verwisseld met een zeer gevarieerde taak als kapelaan in de kerk eveneens van St. Jozef in de Stijn Buysstraat te Nijmegen. Ook daar gaf hij lessen godsdienst op niet-katholieke middelbare scholen. Dit alles stimuleerde hem om zich, naar zijn kunnen, op de hoogte houden van ontwikkelingen in pastoraal en theologie. Daarop volgde vanaf 1969 de periode dat hij kapelaan, en later enkele jaren pastoor, was in de parochie Onbevlekt Hart van Maria in Lisse. Die periode karakteriseerde hij later als: *zijn grote liefde*. Samengevat: met zijn beperkingen kwam hij daar ten volle tot zijn recht, ondersteund door zijn oudere medebroeder Nico Schilder. De aard van de hardwerkende mensen in de bollenstreek vond weerklank in zijn eigen levenshistorie en die van de mensen in zijn geboortedorp Schalkwijk. Gewone traditionele vormen van pastoraat werden er zeer gewaardeerd. Een aantal van hen wist Wim op te vangen wanneer overspannenheid dreigde. Daar maakte hij ook kennis met Marriage Encoun-ter als een vorm van huwelijkspastoraal welke uitstekend bij zijn persoon paste. Belangrijk was zijn aanwezigheid; de organisatie lag in handen van de gehuwden zelf. Zijn persoonlijke diepe religiositeit kon er spontaan tot zijn recht komen. In deze jaren ging hij vele jaren op vakantie met Harry Hoefnagels, enerzijds veel intellectueler, anderzijds in vorm van religiositeit een door en door Limburger. Ook die contacten hebben hem zeer verrijkt. Dat was minder het geval toen hij pastoor en superior werd van de Molenstraat in Nijmegen. Bij zijn afscheid werd die periode door hem zelf gekarakteriseerd als *zijn laatste liefde*. Ondervond hij als opvolger van Wim Drion de situatie daar, vergeleken met Lisse, als een 'terugwenteling van 180°' ook de zorg voor de communautiteit met veel ernstige zieken, de stedse omgeving, de ontwikkelingen in zielzorgstructuren, en de sterke wens tot inspraak van jongere kerkbestuurders belaste de kwetsbare structuur van zijn persoon. Vandaar dat hij bij afwezigheid vaker te vinden was langs de Waal of in de groene ruimte van de Ooypolder. Die

'dynamiek' van de jonge bestuurders stimuleerde hij, mar zelf verdroeg hij die beweging als 'onrust', en werd in feite pastor in een districtsparochie. Als fundament onder dit leven lag bij Wim die trouw aan gebed en Eucharistie welke hij thuis in Schalkwijk heeft mogen ontvangen. Deze werd hem voorgeleefd door een ondernemende vader, die reeds in 1929 stierf, en door een Moeder met een groot geloof, een rotvast vertrouwen, en, opnieuw, een diepe devotie tot Sint Jozef. Serieuze ziekten troffen het gezin. Ook Wim zelf heeft moeten kuren. In de 30er en 40er jaren van de vorige eeuw heeft Gods genade deze mensen voelbaar ondersteund. Vanaf 1995 in het Berchmanicum heeft Wim naar vermogen de communiteit met zijn fideliteit ondersteund, totdat zijn 'levenskaarsje' en zijn 'welbespraaktheid' geleidelijk aan uitdoofden. In zijn jonge leven heeft Wim tot de Heer gezegd: *Heer, waar houdt U verblijf?* Deze antwoordde: *Ga mee om het te zien?* Wim Vulto is meegegaan, zijn leven lang. En hij ziet nu wie Jezus en de Vader zijn.

Joep Dresen

11 mei 1924 - 3 juni 2008

Het gezin uit het Bourgondische Maastricht, waaruit Pater Joep Dresen in 1924 werd geboren als jongere broer van, later pater, Paul Dresen, was in religieus opzicht heel sterk verbonden met de Jezuiten aan de Tongersestraat. Zijn ouders trouwden er op de feestdag van Ignatius, omdat Moeder een geweldige devotie voor deze heilige had, Vader ging er naar de vroegmis, de drie zonen waren er misdienaars. Bij zijn intrede in 1943 te Grave (N.B.) wist hij van zijn broer hoe de eerste tien jaar ongeveer zouden verlopen. Daardoor kwam ook zijn leven onder het *Ad Majorem Dei Gloriam* te staan. Maar hij beleefde die opleidingsjaren als verre van de gelukkigste jaren uit zijn leven. Zichzelf typerend als een door en door Limburger, ondervond hij temidden van medebroeders elders uit Nederland, dat zijn 'volheid van levensvreugde wortelend in eenvoudig volksgeloof, de cultuur van gezelligheid, en onbevangen vroomheid' konden botsen met een meer afstandelijke houding van anderen in de orde. Gelukkig voor hem gaven provinciaals als Esser en Kerremans hem het belangrijke gevoel mee, dat hij Limburger mocht blijven. Dat uitte zich nog niet in de eerste kortdurende benoemingen na zijn priesterwijding in 1956, o.a. als prefect op het internaat van Huize Katwijk in de Breul. Daarna kwam er ruimte om gevolg te mogen geven aan wat hij tijdens zijn tertiaat in het Spaanse Gandia had mogen ervaren. Een van de experimenten bestond uit een verblijf in een melaatsenkolonie. Tot eigen verwondering voelde hij zich daar thuis. Eens kwam één van hen dat heel duidelijk tegen hem zeggen: 'U hoort bij ons'. Hij was gewoon bij hen direct in te gaan op allerlei dingen die zij belangrijk vonden. Daarin drukte hij zijn liefdevolle aanwezigheid uit. Dat zou hij van 1970 tot 1990 praktiseren als ziekenhuispastor in Amsterdam en Breda. Hij dacht er diep over na waarin het wezenlijke is gelegen in die taak temidden van de vele andere

deskundigen in de moderne gezondheidszorg. Daarbij stond een creatieve en als heel nabij ervaren aandacht voor de zieke zelf centraal. Hij vergeleek zijn taak met die van bedrijfsaalmoezeniers. Binnen die context pasten voor hem dan de sacramentele vormen van deze pastoraal. Hij schuwde in die houding de confrontatie niet met artsen, specialisten en verplegenden. Soms kreeg hij ze zover, dat zij, zoals hij, gewoon stil bij een zieke gingen zitten. Dan konden ze spontaan tot hem zeggen: 'Maar, pater, die mens heeft pijn!' Joep Dresen heeft deze voorbeelden van een levend geweten binnen de zorg neergelegd in een publicatie. Hij behoorde bij de eerste pastores die op een meer systematische wijze nadachten over het 'bij-het-geloof-brengen' van de ziekenpastoraal. Aan de kostbare talenten, welke verbonden waren met zijn sterke Maastrichts-Limburgse aard, heeft Gods roepingsgenade vruchtbaarheid geschonken. Naar eigen zeggen vond die diepere zuidelijke levensvreugde een vruchtbare bodem en bevestiging in de Vierde Week van de Geestelijke Oefeningen. Uit eigen ervaring leerde hij dat temidden van andermans en eigen ellende dit heus niet vanzelf tot stand komt. Ook de 'vreugde' niet, ook de 'contemplatie om tot liefde te komen' niet. Hij zegt: 'Alles wat je ontmoet liefdevol beschouwen ... dat gaat niet alleen om de 'mooie natuur'. Nee, het is de opgave van heel je apostolisch leven: alles om je heen steeds weer contemplatief beschouwen, er warm van houden, er van genieten, naar de kern ervan gaan. Zó kan de mens oplichten terwijl je hem waarneemt in zijn of haar ellende. Dat je daarom ook je omgeving aantrekkelijk maakt, zoals je woonhuis, en durft te genieten van de goede dingen des levens, is gewoon de andere kant van je liefde voor héél de werkelijkheid'. In de jaren na zijn pensionering zocht hij contact met de Benedictijner monniken van Oosterhout, en bekwaamde zich in hun kundigheid van de pottenbakkerij. Hij inspireerde hen tot mooie baksels tot op het moment dat ze daartoe te oud werden. Een hersenbloeding bracht een flinke breuk in zijn gezondheid. Maar verhuisd naar het Berchmanianum probeerde hij daar met vallen en opstaan de neiging tot depressie te weerstaan door kracht te putten uit wat hij ten dienste van de gezondheidszorg zelf aan houding ingang had doen vinden. De inspiratie van zijn persoonlijke vorm van leven vindt een vertaling in deze woorden van Oosterhuis: *De Heer heeft mij gezien en onverwacht ben ik geboren en getogen. Hij heeft mijn licht ontstoken in de nacht, gaf mij een levend hart en nieuwe ogen.*

Wim Oomens

14 september 1918 - 27 juni 2008

Tezamen met een tweeling broer werd pater Wim Oomens in 1918 geboren in een Haags ondernemersgezin. Later voegden zich daar nog een zus en een broer bij. Als ondernemer leidde zijn vader 5 kleine boekhandels annex uitleenbibliotheek. Gedurende de crisistijd en de jaren van de Duitse bezetting moest er hard gewerkt worden. Vandaar dat Wim op het Aloysius College de driejarige HBS-opleiding deed, gevolgd door een 2 jarige cursus voor vakdiploma

boekhandelaren. Toen moest hij meteen gaan meewerken in de onderneming van zijn vader en gaan deelnemen in maatschappelijke verantwoordelijkheid. Vrij spoedig kreeg hij de volledige leiding over een van de boekhandels. Intussen besloot hij zelf daarnaast in een privé studie wis- en natuurkunde te gaan studeren. Vanwege zijn leeftijd was hij ook gedwongen om gedurende het laatste oorlogsjaar en de hongerwinter onder te duiken. Na de oorlog konden de boekhandels het niet meer redden. Hij zocht een baan als corrector, zette zijn privé studie wis- en natuurkunde door, en voegde daaraan Latijn en Grieks toe als voorbereiding op zijn intrede in de orde in 1949. De geestelijke vorming en de jaren van studie in filosofie en theologie gaven ruimte voor de uitgroei van onvermoede gaven die hem, als ook artistiek getalenteerd persoon, bleken eigen te zijn. Een 'duizendpoot', een 'bezige bij'. Tijdens de Maastrichtse jaren toverde hij in de Jezüietenberg personages uit het mergel te voorschijn ontleend aan mythologie en sprookjes. In 1958 werd hij tot priester gewijd. Benoemd als teamlid in het retraitehuis in Spaubeek bleek hij in de loop der jaren (1959-1969) een bijzonder talent te hebben voor dagen van bezinning voor middelbare scholieren. Geholpen door levenservaring en het geven van godsdienst in Maastricht stond hij dicht bij hen. Hij bespeurde wanneer en waarom jonge levens niet konden ontbloeien. De door hem gegeven leiding in het studeren bracht velen weer op de rechte weg. Velen zette hij weer op het paard in die kritische fase van hun leven. Gezinnen gaf hij hoop, ouders hielp hij om tot nieuw zelfvertrouwen te komen. Dat alles nam een groeiend deel van zijn energie in beslag. Na sluiting van Spaubeek groeide dit werk uit tot de Stichting Centrum Oriëntatie en Culturele Vorming Jongeren, welke aanvankelijk was gevestigd in Geleen, later op verschillende plaatsen in Sittard. Wim was er directeur van 1968 tot 1985. Ten tijde van de mijnsluitingen heeft het voor vele jongeren bijgedragen aan behoud van levensperspectief. Zowel de schildering van de op zichzelf verliepde mythologische Narcissus-figuur, als zijn verbeelding van de Barmhartige Samaritaan tegen de achtergrond van het 'dal van de schaduw des doods', weerspiegelen tekenende facetten van zijn levenservaringen gedurende die periode. In zijn apostolisch leven stonden toen niet eredienst en rituele verplichtingen voorop, maar de diaconie van de opvoeding; de mens, gewond of in nood, die ontroerde hem. Deze mogelijkheid om 'via artistieke intuïtie nog dieper in de werkelijkheid door te dringen, en verborgen geheimen daarin te doorgronden', zoals hij zelf formuleerde, heeft hij meegenomen, toen hij, eenmaal 67 jaar, in 1985 een taak als pastoor aanvaardde in Eschweiler-Röhe, vlak over de grens bij Aken (D). Binnen de meer traditionele vormen van parochie zielzorg hebben de gelovigen aldaar nog 20 jaar mogen 'genieten' van die 'nabije' pastorale aandacht van Wim Oomens. Deze werd gevoed door de bewust aangebrachte uren van 'sprekende stilte' wanneer hij schilderend uitdrukking probeerde te geven aan een Bijbelse scène. Hij zocht de mystieke en gelovige boodschap ervan. In nagenoeg al zijn voorstellingen zijn jeugdige en jong volwassen vrouwen en mannen uitdrukkelijk aanwezig, naast volwassenen die levenservaring uitdrukken in hun uiterlijk. Weergave van de mensengemeenschap waar jong, volwassen en oud in onderlinge verbondenheid samen het mensenleven doormaken. Zelf vond hij schilderen fijn. Het hielp hem ook om het Bijbelse gegeven met ogen, oren en gevoel te contempleren. Opdat

de schildering mensen in de kerk zou aantrekken om hetzelfde te doen. En hen te helpen om via rustig toeschouwen tot een diepere geloofsuitwisseling ermee te komen. Op zijn 85^e verjaardag heeft hij zijn laatste schilderij gesignd. Velen zijn hem diep dankbaar! Sinds 2005 werd Pater Wim Oomens huisgenoot in het Berchmanianum te Nijmegen. Zijn 'bezige leven' werd een vol-tooid leven. Zijn gaven werden omgeven met een 'sprekende stilte'. *Andere samaritanen* waren nodig om hem 'te verbinden' en 'naar de herberg' van God te brengen. Daar komt hij bij 'op de volgende morgen': die van de opstanding.

Jan van Kilsdonk

19 maart 1917 – 1 juli 2008

In Pater Jan van Kilsdonk (* 1917) mogen we een pastor gedenken, die dag in dag uit een herder was omdat de Geest, zoals hij het zelf formuleert, 'zijn ogen God deed zien in mensen zelf; de Verborgene en Levende in stervelingen'. In goede en kwade dagen heeft hij deze herderlijke last in de kerk en de wereld willen dragen. Hoe sterk ook persoonlijk gekleurd, zijn toewijding is velen tot zegen geweest. Als jezuïet is hij in het volbrengen van zijn zending 'priester van Amsterdam' geworden. Een groot aantal mannen en vrouwen heeft dat na zijn sterven (+ 2008) op allerlei wijzen laten blijken. Hoeveel van hen kregen na een avondlijk gesprek de volgende dag nog een brief van hem met een korte overdenking daarover! Gedurende vele jaren lag de nadruk op individuele pastorale contacten, met name ook onder hen, die niet anders kunnen dan liefde te tonen voor anderen van hun eigen geslacht. Dat bracht hem vaak aan het ziekbed van aids patiënten. Het leidde hem er tevens toe een trooster te worden voor partners, nabestaanden en ouders. Hij beleefde telkens opnieuw een diepe eerbied, als voor een oorspronkelijke schepping van God, voor de 'majesteit' van degene, die dwaalt op die geheimzinnige strook tussen leven en dood. Op dat moment ervaart hij deze mens als oneindig groter dan zich zelf: warme eerbied, zachte tederheid, nooit verwijzen naar ongevraagde statements. 'Om aan vergankelijkheid en kwetsbaarheid de voltage van eeuwigheid te geven geldt voor zulk een gebaar als volstreekte voorwaarde, dat er vrijheid en spontaniteit is, net als bij kunst en schoonheid'. Hierop sterk en wellicht wat te eenzijdig de nadruk leggend, groeide er in zijn leven haast vanzelfsprekend een veld van spanning met sociale en institutionele dimensies vastzittend aan vormen, waarin mensen samenleven: in onze orde en provincie, in de kerk als instituut, in het volgen van leiding en het onderhouden van wijsheid en respect. Dat zijn dan ook onderdelen van zijn leven waarin het tot duidelijke conflicten is gekomen. Hij heeft er onder moeten lijden. De diepe eerbied voor de 'majesteit' van de menselijke persoon werkte bij hem wellicht ook als een schild tegen de noodzaak om je in te laten met de intermenselijke spanningen, die nu eenmaal deel zijn van de noodzaak dat mensen het met elkaar moeten vinden, en met de opdracht daarvan 'communio-gemeenschap' te maken. Is dat ook niet een deel van het

leven van onze Heer? Toch mag gezegd worden: naar vermogen is Jan van Kilsdonk altijd trouw gebleven aan het oorspronkelijke visioen, de 'oer-roeping', als leidraad bij alles wat hij als jezuïet, priester en pastor te doen kreeg. Zowel deze oer-roeping als die nadruk op het persoonlijke zitten diep geworteld in zijn leven. Middelste van drie jongens in een door en door katholiek gezin, met een patriarchale maar authentiek menselijke vader, verloor hij zijn sterk sociaal en literair gevoelige moeder op tienjarige leeftijd. Vanaf zijn 11^e jaar verbleef hij op het internaat van het gymnasium van de Witte Paters in Sterksel (N.B.). Hij las er 'met ontroering' zoals hij aangeeft, het Latijnse Missale Romanum. In de hogere klassen werd hij geabsorbeerd door de 'schone letteren' van Nederlandse dichters en schrijvers uit de Franse literatuur. Oorspronkelijk wilde hij monnik worden. Als gevolg van het lezen van literatuurbesprekingen in de Boekenschouw, geschreven door Pater Jan van Heuchten s.j., startte hij toen reeds een later diep bewonderend contact met deze voorganger als moderator van de studenten in Amsterdam. Het werd een intrede bij de Jezuiten in Grave (N.B.) (1934). Na een extra jaar op het Ruusbroec genootschap in Antwerpen, - gevoeligheid voor de mystieke stroom van het geloof -, volgde filosofie (1938-1941), surveillance, en theologie 'op vele plaatsen in verspreiding': Born (L), Heerlen, Maastricht. Met weinig feeling voor de nogal abstracte benadering van filosofie en theologie hebben de sterk wisselende leefomstandigheden hem ruimte gegeven om zijn eigen persoonlijk geaardheid verder te ontwikkelen. Tot priester gewijd in 1945 neemt hij zelf initiatief tot direct sociaal en pastoraal werk onder politieke delinquenten en teruggekeerde ss-ers, de marginalen van toen. Verworven inzicht vanuit die tijd: 'Schuldige mensen zijn nooit te bekeren door te beschuldigen. Alleen door ze te eerbiedigen'. Van 1947 – 1959 is hij een doordenkende leraar godsdienst en congregatiedirecteur op het Ignatius College, de aanvang van zijn levenslang verblijf in Amsterdam. Dan neemt bij hem ook de wetenschappelijke verdieping in kennis van de Bijbel en de theologie een aanvang welke tot aan zijn dood met hem verbonden blijft. Moderator van St. Thomas Aquinas (1960-1972), teamlid studenten-pastores van de Studenten-ecclesia (1966-1982). Ook toen al werd hij vaak gevraagd voor recollecties, retraites voor priesters en bisdom-seminaries, voor theologische cursussen. Zijn rede in 1962 voor de St. Adelbertvereniging Rotterdam, waarin hij opriep tot loyale oppositie, is een bekend voorbeeld van hoe hij zich met zijn eigen gegroeide inspiratie meende te moeten opstellen in de Nederlandse katholieke gemeenschap. Er lopen in Nederland en wellicht ook elders mensen rond die teren op iets wat hij ooit met hen gedeeld heeft. Ze teren op iets waarmee hij hen heeft aangezien en heeft bemind. Hij hield van mensen. Op een niet argeloze maar misschien wel wat overrompelende manier. Dan ging hij lijken op de Trefi-fontein in Rome, gereed om de glinsterende muntjes van hun verhaal, van hun sores, van hun eenzaamheid of ook van hun diepere verlangen, op te vangen. Opdat deze, langs zijn priesterlijke verbondenheid met de Eeuwige, aangeraakt zouden worden door de voltage van de eeuwigheid. *Wie wordt ontmaskerd wordt gevonden, en zal leven. Delf mijn gezicht op, maak mij mooi!*

Frank Zaat

28 februari 1926 - 22 augustus 2008

Met Pater Frank Zaat is een heel intelligente, maar bovendien een door en door lieve medebroeder heengegaan. Deze menselijke talenten kleuren zijn hele vaak stille en wat teruggetrokken leven dat zich voornamelijk voltrokken heeft in zijn geboortestad den Haag. Geboren (1926) in een gedegen katholiek gezin, temidden van 5 zussen en een oudere en jongere broer, groeide in hem een gevoelsmatige bekwaamheid. Later kon hij soms op onverwachte wijze impulsief en ongeremd omgaan met situaties. Graag drukte hij zich uit in goed ontwikkeld pianospel. Bij zijn intrede, z'n oudste broer volgend (1945), bleek de strenge en abstracte opleiding in filosofie en theologie niet zo goed te passen bij wie hij feitelijk was. Daarentegen appelleerde de studie MO wiskunde in het perspectief van het leraarschap wel aan zijn verstandelijke vermogens en spirituele rompsand. In recordtijd werd deze op hoog niveau voltooid. Na zijn priesterwijding (1959) in Maastricht begon zijn taak op het St. Aloysiuscollege (1961-1982). Omtrent inzet en opvatting bleek hij een hoge opvatting te hebben omtrent zijn taak in het college apostolaat. Onder zijn collega's genoot hij waardering voor zijn toegankelijkheid. Glashelder kon hij met zijn enorme vakkennis tot de kern van de zaak doordringen. Leerlingen met aanleg slaagden bij hem met riante examenresultaten. Niet het juiste antwoord was belangrijk het ging hem om de strikt logische manier van redeneren. Aan de invoering van het nieuwe vak Wiskunde A heeft hij veel energie gewijd, ook aan eigen bekwaamheid. Nog directer beleefde hij als gewaardeerd leider jarenlang het AC Zomerkamp (1965-1983). Jaarlijks voor hem een periode vol vreugde welke hij in grote ongedwongenheid tezamen met de leerlingen, collega's en enkele medebroeders beleefde. Zijn hartelijkheid, belangstelling en zelfs artistieke creativiteit kon hij daar ten volle tonen. Maar in toenemende mate bleek tevens dat dit binnen de SJ-communautiteit minder het geval was. Bovendien kwamen in hemzelf andere persoonskenmerken meer op de voorgrond. Voor die uitbloei van wie hij eigenlijk was ontstond ruimte toen hij het patershuis verwisselde voor wonen op een appartement (1982-2008). Minder gespannen, gemakkelijker in de omgang, gaf hij geconcentreerd aandacht aan de diepten van menselijkheid in zichzelf en in anderen die hij begeleidde. Als therapeut was hij een stille en zorgvolle pastor. Intussen nam de altijd al niet sterke gezondheid verder af. Er volgden verscheidene zwaardere ingrepen waardoor hij steeds moeilijker fysiek op pijn kon blijven. Ook toen heeft hij tot het allerlaatst moeite gedaan om de regie in zijn leven in eigen hand te houden. Ten laatste moest hij in het Berchmanianum toch tot de vaststelling komen dat levenskracht hem ging ontbreken. Hij stierf daar in augustus 2008. Frank heeft vanaf zijn jeugd getracht in de gegeven omstandigheden te leven vanuit het geheim van zijn leven. Daarin is hij vruchtbaar geweest. Hij heeft innerlijk mogen blijven zeggen: het is oké, het is goed: *Bij U, mijn hoogste goed, mijn God, ben ik geborgen* (Psalm 139).

Koen Meens

15 april 1944 - 25 augustus 2008

In de persoon van diaken Koen Meens waren een groot aantal talenten aanwezig waarmee aan een waardevol menselijk leven gestalte gegeven kon worden. Zijn studie Gymnasium A in Merkelbeek en Sittard (1957-1964) gaf blijk van een ruime belangstelling en intelligentie voor talen, voor historie en cultuur, en voor het katholieke geloof. Geboren in het Zuid-Limbugse Beek (1944) en vanuit de katholieke achtergrond van het gezin met 3 broers en 3 zussen was het niet verwonderlijk dat Koen de levenskeuze maakte om Jezuiet te worden. Tezamen met 19 anderen begon hij het noviciaat in Grave (N.B.) in 1964. Twee jaar later begon zijn opleiding in filosofie en theologie, aanvankelijk in Nijmegen, maar daarna in Amsterdam aan de nieuwe Katholieke Theologische Hogeschool (1966-1971). Wat studie betreft keek hij daarnaar uit. Aan allen ermee verbonden stelde de nieuwe setting echter ook hoge eisen om een nieuw evenwicht te vinden. Sociaal gesproken zal Koen het niet gemakkelijk gehad hebben. Na zijn kandidaatsexamen mocht hij zich aan het Pauselijk Bijbel Instituut in Jeruzalem gaan verdiepen in het geloof en de cultuur van de joden uit het tijdvak rond de Tweede Tempel. Was hij uit eigen keuze voordien reeds begonnen met een cursus '5 Europese talen', in Israël werd het nodig om er nog Hebreeuws en Aramees aan toe te voegen. Het totaal van de uitdaging bleek te hoog gegrepen. De volgende drie jaren vervolgde hij deze studie aangevuld met enkele andere onderdelen, maar nu aan de Universiteit van Strassbourg in Frankrijk. In 1974 behaalde hij een 'maitrise en histoire'. Uit de ziekten en depressie van de daarop volgende vier jaar bleek, dat ook deze vorm van leven niet paste bij Koens aard en constitutie. Toen hij daarna zijn leven opnieuw in eigen hand kon gaan nemen leefde hij weer op. Hij vond opnieuw veilige levensomstandigheden waaraan hij zijn leven kon toevertrouwen, maar nu in Maastricht. Aan de kunstacademie deed hij 'n beroep op zijn artistieke gaven en bekwaamde zich tot MO B handvaardigheid met specialisatie beeldhouwwerk. Hij had een eigen woning en deed geleidelijk aan pastorale assistentie in Heer en Gronsveld. Mgr J. Bomers wijdde hem in 1984 tot diaken. Als zodanig raakte hij vanaf 1989 verbonden met zielzorg voor de woonwagengedwongen rond Maastricht o.a. in het bekende centrum 'De Vinkenslag'. Als zielzorger ging hij op een toegewijde manier met deze mensen om, leerde hun situaties te verstaan en in te schatten, en kon hij verstandige raadgevingen met hen delen. In dat kader begon hij ook nog met het leren van Pools. Rond het beleid van de burgemeester aangaande het centrum haalde Koen in 2004 nog het T.V.-Nieuws. Dat is niet iedere medebroeder gegeven. In deze jaren vanaf 1990 uitte hij zijn artistieke talenten vooral in het thuis vervaardigen van meest religieuze beelden in klei, die hij zelf bakte. Velen zullen zich zijn beeld van de naar omhoog kijkende Ignatius wel herinneren. Ook nam hij deel aan de tweejaarlijkse Europese Congressen van Jezuieten-kunstenaars. Hij werd er zeer gewaardeerd. Zijn uiteenzetting over de geestelijk

ervaring in hemzelf bij het maken van beelden in de Heraut van 1991 is het nog steeds waard gelezen te worden. Van vroegs af aan was Koen thuis in het gezin een bijzondere jongen met een enorme fantasie, muzikaal en creatief. Maar ook een 'Einzelgänger', vaak moeilijk te bereiken. Hij ging zijn eigen weg, in groot geloof dat zijn leven opgenomen was in Gods voorzienigheid. Dat geloof heeft hem zijn gehele leven gaande gehouden. *Gij kent mij !* stond er op het Uitvaartboekje. Ook toen, naar menselijke maat te vroeg, het levenseinde snel naderbij kwam in een ongeneeslijke ziekte. Toen moest hij zijn leven uit handen geven en neerleggen in de handen van de Heer des levens en van lieve mensen, met name van zijn broers en zussen en enkele medebroeders. In geloof en hoop behoorde hij tot *de uitverkorenen van God, die door de donkere nacht geleid worden naar een nieuwe wereld, welke als het ware van binnen uit wordt verlicht* (Edith Stein).

Guus Hendrichs

4 mei 1940 - 15 september 2008

Voordat Pater Guus Hendrichs een aanvang maakte met zijn 'levenslang' verblijf in Nijmegen (1962) leefde hij na zijn geboorte (1940) als oudste naast 2 broers met zijn ouders in Den Haag. Leerling op het Aloysiuscollege aldaar, behaalde hij zijn diploma gymnasium A in 5 jaar, waarna hij, blijkbaar geboeid door het leven van paters, in 1957 intrad in het noviciaat van de Jezuiten te Grave (N.B.). Voor zijn filosofie verbleef hij drie jaar bij de Frans sprekende medebroeders in het Belgische Eegenhoven. Ook die studie deed hij met succes. Toen kreeg hij de opdracht klassieken te gaan studeren aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en haalde alle examens cum laude. Vanaf dat moment speelt zijn leven zich grotendeels af in verbondenheid met het Canisiuscollege, eerst wonend onder één dak met de grote communiteit (1962-1981), daarna tezamen met medebroeders een kleinere groep vormend op afstand (1981-2008). Ook zijn studie theologie vond plaats in Nijmegen, deels op de Katholieke Universiteit, deels via literatuurtentamens aan de KTH te Amsterdam (tegenwoordig zouden wij zeggen: via Internet). De priesterwijding in 1972 vond plaats te Voorburg in de Haagse regio. We hebben Guus mogen leren kennen als een talentvolle en ook menselijk begaafde persoon. Vele kanten ervan konden in zijn leven naar voren treden. Intellectueel begaafd, aangevuld met een praktisch vooruitziende blik, vond hij het altijd zinvol met zijn bijdragen anderen, en natuurlijk ook vele jaren het Canisiuscollege, in vele facetten te ondersteunen of kritisch te begeleiden. Zijn aandacht ging uit naar kwaliteit daarin. Hij was geen man van veel woorden. Velen hebben de ervaring mogen opdoen dat je vast op hem kon rekenen. Als mens stond hij dienstbaar naast medebroeders, de rector en de schoolleiding, naast collega leraren en medewerkers, en naast jonge mensen, leerlingen of voetballers. Die houding zat diep in hem geworteld, als een bron waaruit warmte en licht naar boven kwamen, welke een sterke kracht of zachte glans gaven aan wat hij voor anderen ondernam. Die warmte en licht ontleende

hij aan het Evangelie van Jezus de Heer, vrucht van de Geest in hem. Zoals die levenskracht bij hem zelf vlees en bloed zijn geworden gedurende vele actieve levensjaren, zo werkte hij er aan dat dit proces ook bij anderen kon plaatsvinden, niet het minst bij de jonge generatie. 'Niets is mooier dan die ontwikkeling van leerlingen te volgen en een handje te helpen. Daarom is lesgeven belangrijker dan manager zijn in een school'. Daarbij was de totale mens hem 'ernst', en volgde hij onze stichter Ignatius. Hij was op en top leraar. Nagenoeg alle jaren besteedde hij aandacht om aan vernieuwingen in zijn vak klassieke vorm te geven. Vele jaren was hij conrector op de school. In die taak was hij zowel streng als bemoedigend. Hij kon daarbij uiterst duidelijk zijn in z'n taalgebruik. Zo groeide hij uit tot een centrale figuur in Canisius. Zijn opzet was altijd om voor de leraren en de leerlingen schoolzaken soepel te laten verlopen. In lijn met de Jezuïeten traditie trachtte hij het college tot een leefbare gemeenschap te maken, de mensen uit te dagen tot buitenschoolse initiatieven, en aan momenten van bezinning een plaats te geven. Jarenlang heeft hij plezier beleefd in eraan mee te werken, dat zaken goed liepen. En dan hebben we nog niets gezegd over zijn investeringen in de aankomende generaties van de voetbalvereniging Union Tijdens het seizoen werd daaraan de zaterdag of meer besteed van 's morgens vroeg tot 's avond laat. Tot het einde van zijn leven genoot hij daarvan. Ook dat voetballen stond in het licht van 'de totale mens', net zoals kunstzinnigheid, besteding van vrije tijd, belangstelling voor levensbeschouwelijke zaken. Het zal niemand verwonderen dat hij dagelijks en na het weekend de gelegenheid nodig had om bij te komen. Zijn gezondheid was niet geweldig zoals bij het (te) vroege einde van zijn leven ook is gebleken. Die rust vond hij thuis bij de medebroeders waar ieder een bijdrage gaf aan het functioneren van die samenleving. Ook daar stond hij naast hen toen hij de laatste 15 jaar overste was in de groep: aanwezig als een echte huisvader, deel van hun 'thuis'. Elders wonende medebroeders, verbonden met de gemeenschap, probeerde hij nauwer bij dit 'thuis' te betrekken. De laatste jaren, toen Canisius met andere katholieke scholen fuseerde en er vele zaken opnieuw geregeld moesten worden, waren gaandeweg moeilijker voor hem. Na zijn pensionering kreeg hij de verantwoordelijkheid voor het liquideren van de grote bibliotheek op het Berchmanianum (2005-2008). Hij heeft dat tot een goed einde kunnen brengen. Zijn vroege dood was niet geheel onverwacht maar wel plotseling. Guus herkende zich sterk in het beeld uit het Evangelie *dat mannen, omdat het zo vol was, een opening maakten in het dak en de lamme op zijn slaapmat vóór Jezus lieten neerzakken. Bij het zien van hun geloof zei Jezus tot de verlamde: 'Jongeman, je zonden zijn je vergeven'*(Mc, 2, 4). Dat was een bron van warmte en licht voor hem.

Frits de van der Schueren

3 november 1925 - 28 december 2007

Wanneer we vanuit de verte het leven van Pater Frits de van der Schueren, lid van de Provincie Indonesia, zouden moeten typeren dan bestaat de neiging om je af te vragen of hij ooit wel de kans heeft gekregen om ergens ter wereld echt thuis te zijn. Van de andere kant: hij had gaven van een open hartelijkheid, van stijlvol optreden. Hij beschikte over een uitgesproken fijngevoeligheid gecombineerd met een duidelijke charme. Allemaal eigenschappen die hij als jezuïet zijn leven lang in dienst heeft willen en mogen stellen om mensen in contact te brengen met de Heer van alle leven. In de directe ontmoeting met parochianen, studenten, leerlingen en medebroeders, daar lag zijn kracht. In Nederland geboren (1925), in Engeland opgegroeid uitlopend op een studie geschiedenis tijdens de oorlog, begon hij in 1946 zijn noviciaat in Grave (N.B.). Tot verrassing van zijn jaargenoten vertrok hij na de filosofie in 1952 naar Indonesië. Het Engels, zijn tweede moedertaal geworden, kwam erg van pas in die aanvangstijd van de Indonesische Republiek: hij als leerling in het Indonesisch, de jongens op het klein-seminarie en later de studenten van de Hogere Opleiding voor Leraren als leerlingen in het Engels. Intussen studeerde hij theologie in Yogyakarta en werd hij in 1958 tot priester gewijd. Na een aantal jaren werd echter duidelijk dat hij toch geen echte aanleg had om docent te zijn op Sanata Dharma. Hij was er zelfs enige tijd directeur van de Engelse sectie. Weliswaar is hij gedurende een groot gedeelte van zijn leven her en der leraar Engels gebleven, maar ondanks het feit, dat het hem nauwelijks lukte iets van het Javaans onder de knie te krijgen, ging zijn verlangen toch helemaal uit naar het apostolaat in direct contact met de mensen. Aanvankelijk tot 1974 in parochies op Midden-Java, vanaf 1974 tot 2000 op allerlei plekken in Jakarta. Op zijn scooter doorkruiste hij de stad. In die vorm van evangelisatie kon hij zichzelf helemaal kwijt. Met zijn fijngevoeligheid kon hij voor hen die hem opzochten een wijze raadgever zijn. Zelf heeft hij altijd uiterst sober en arm geleefd ofschoon hij van huis uit wel anders gewend was geweest. 'Het is mijn bekommernis om armen te helpen in materieel en geestelijk opzicht. We doen wat we kunnen in deze gouden jaren!'. Ondanks de rusteloosheid van zijn manier van leven lieten hem zijn charme en toegewijde zorg niet in de steek. De laatste jaren van zijn actieve leven, toen ook zijn gezondheid geleidelijk aan begon na te laten, had hij de pastorale zorg voor de vele 'expats-vreemdelingen' in deze wereldstad. Hij nam het zoals het kwam. *'Take it all and be thankful, it has made me as I am now!'* waren zijn woorden. Tot een fijn mens is hij geworden waar ieder graag mee van doen had, maar die zelf onopvallend bleef.

Tom Jacobs

13 juli 1929 - 5 april 2008

In nagenoeg 60 levensjaren heeft Tom Jacobs, lid van de Provincie Indonesia, zich letterlijk met hart en ziel toegewijd aan de uitbreiding en ontwikkeling van deze

SJ-Provincie en aan de groei en verdieping van de Katholieke Kerk op Midden-Java en in geheel dat land. Voor een groot gedeelte deed hij dat vanuit zijn positie als professor aan het Ignatius College voor Theologie in Yogyakarta, het opleidingshuis voor de orde (1961 – 1994). Van daaruit is hij langs vele wegen de lokale kerk, dichtbij en verder af, nabij geweest. Hij deed dat op een diep menselijke wijze vanuit zijn opgebouwde deskundigheid in de Exegese (Rome 1963-1966, de jaren van het Vaticanum II), en vele andere theologische vakgebieden waarin hij les heeft moeten geven. Dat was tijdens de na-oorlogse periode van opbouw van het Groot-Seminarie en het bovengenoemde S.J.-Theologaat. Datzelfde mogen we vaststellen aangaande nieuw opgerichte Hogere Scholen voor Katechetik (vanaf 1971 – 1992) waar hij vele generaties zusters, broeders, en leken werkend in r.k. onderwijs, heeft ontmoet en geïnspireerd. Dat begon al vóór zijn priesterwijding (1959) toen hij zelf nog theologie studeerde. Hij wist onder de jonge medebroeders een enorme belangstelling op te wekken voor de studie van de theologie. Hij schreef in vele tijdschriften, en publiceerde over Paulus en over 'Jezus Christus in het Nieuwe Testament'. Daarnaast droeg hij veel bij aan de ontwikkeling van de Zusters Dominikanessen (O.P.) en van de Zusters J.M.J. De uitvaartdienst in de SJ-parochiekerk te Yogyakarta werd op 6 april 2008 gecelebreerd door mgr Ign. Suharyo, aartsbisschop van Semarang. De begrafenis vond de volgende dag plaats op het SJ-kerkhof in Giri Sonta. Vele honderden, ja meer dan duizend, lieten metterdaad blijken hoe zij zich door Rama Tom Jacobs op vele manieren voelden aangesproken. Vooral ook omdat hij hen naar vermogen zeer nabij was, en de gave had om met zijn hart te spreken. Die gave had hij al vanaf zijn vroege jeugd. Geboren in Zevenbergen (* 1929), getogen in Breda als oudste zoon uit een katholiek middenstand milieu, begiftigd met goede hersens, gymnasium A, en vele menselijke gaven, trad hij in 1948 in bij de Jezuiten. Reeds na een jaar werd hij naar Indonesië gezonden en voltooide daar eerst 10 jaar opleiding. Vanaf 1966 werd hij deel van de generatie medebroeders aldaar, welke op een 'na-conciliaire' wijze gestalte gaven aan een duidelijk aanwezige katholieke gemeenschap. Daarin werd getracht om een natuurlijk religieus aanvoelen, binnen de r.k.gemeenschap zich uitend in devotionele vormen van vroomheid, te verbinden met een meer uitdrukkelijk catechetische vorming op het gebied van geloof, liturgie en moraal. Vanuit zijn theologische deskundigheid heeft Tom zich daarvoor helemaal ingezet. Op vele momenten en over een veelvoud van zaken, verbonden met de groei van de Indonesische S.J.-Provincie, gaf hij eveneens positieve bijdragen. Hij was bovendien heel ver gevorderd met de vertaling in het Indonesisch van de Constituties en Documenten van de 34^e Algemene Congregatie van de S.J.-Orde in 1995. Teleurstellingen zijn hem gedurende die vele jaren niet bespaard gebleven. In zichzelf moest hij, als traditioneel gelovend persoon, ruimte scheppen voor de diepte, aanwezig in zijn eigen hart. Onder leken en priesters moest hij gaan ervaren, hoe de kwaliteit en de diepte van ons geloven minder aandacht kreeg dan de uiterlijke vormen ervan, en de daarmee verbonden status binnen een minderheidsgroepering in hun samenleving. Zijn gezondheid was nooit optimaal. Maar begin 2008 openbaarde zich bij hem een ernstige ziekte. Op verzoek van de aartsbisschop kon hij die laatste maanden van hart tot hart spreken over voor hem belangrijke wensen ten aanzien van de Kerk

in Indonesië. Hij legde die 'samenvatting van geheel mijn geloofsleven' neer in een testament, dat hij, met het oog op het 27 – 29 juni 2008 te houden Eucharistisch Congres in Semarang, de titel meegaf van: 'Voorbereiding van het Eucharistisch Congres'. Onder de mensen, welke zijn uitvaart bijwoonden, ging deze tekst van hand tot hand. De laatste woorden ervan luiden: *'De Eucharistie is het hoogtepunt van de Goddelijke barmhartigheid'*.

Kees Oosthout

12 juni 1924 - 7 augustus 2008

Al vroeg stond het leven van Pater Kees Oosthout. Lid van de Provincie Indonesia, geboren 1924 in Bogor op Java en gedoopt onder de naam Guus, in het perspectief van het priesterschap. Hij bezocht het Klein Seminarie op Java (1937-1942), werd toen als 18-jarige door de Japanners geïnterneerd, overleefde dat tezamen met zijn oudere broer, - in tegenstelling tot zijn jongere broer -, repatrieerde tezamen met hem, kurde voor TBC, en begon zijn noviciaat in Grave (N.B.) in 1947. In datzelfde jaar repatrieerde pas het gehele gezin. Reeds in 1949 keerde hij terug naar Java om daar in Giri Sonta en Yogyakarta zijn opleiding als jezuïet te ontvangen. Het waren toen roerige en gespannen jaren in Indonesië. Deze werd afgesloten met zijn priesterwijding (1959) en tertiaat in Dublin. Toen pas kon hij opnieuw zijn ouders en familie ontmoeten. In feite was zijn Eerste plechtige H.Mis echter de uitvaartdienst voor zijn vader. Uit zijn leven blijkt hoe hij er altijd van gehouden heeft om als priester in de gewone zielzorg taken te blijven vervullen. Aanvankelijk als teamlid in een parochie in Surakarta (1961-1965). Later, voor meer dan 35 jaar, in de Gedangan-parochie in Semarang als weekend assistent, biechtvader, leidsman van zusters, catecheet, congregatie-directeur voor mannen en vrouw, plaatselijke overste van de S.J.-medebroeders. In al die jaren droegen de mensen hem een warm hart toe. Intussen voltrok zich met horten en stoten de emancipatie van Indonesië als groot Aziatisch land in de wereld, en de uitgroei van de Katholieke gemeenschap binnen die samenleving. Kees Oosthout heeft door zijn dienstbaarheid aan het Katholiek Onderwijs daarin een levenstaak gevonden. Voortbouwend op de belangrijke initiatieven van Pater Frans van Lith en latere medebroeders, welke aansloten bij de Javaanse desa-cultuur, ontstond in het bisdom Semarang de Canisius Stichting. Deze werd door de eerste bisschop van dit diocees toevertrouwd aan de Jezuiten. Kees Oosthout is daarvan gedurende 20 jaar algemeen directeur geweest: 'een volledige baan' ten dienste van enkele honderden basisscholen. Naast zorg voor materiële voorzieningen, planning, leermiddelen en personeelsbeleid heeft bij hem vele jaren de nadruk 'moeten' liggen op de financiering. Met name de pensioen-voorzieningen en het behoud van goede leraren vereisten een fundamentele ondersteuning vanuit vooral Duitsland en Nederland. De schoolbevolking van vele basisscholen o.a. in

stedelijke gebieden ging gaandeweg steeds meer bestaan uit kinderen vanuit een arme achtergrond. Ook dat vereiste een continue fundraising door de Stichting Yadapen waarvan Kees 25 jaar directeur is geweest. Regelmatig bezocht hij daarvoor Europa hetgeen tevens de band met zijn familie verstevigde. Voor de ondersteuning van de christelijke achtergrond werd ingezet op goede zorg voor de leraren zelf, een jaarlijkse retraite inclus. Samen met enkele andere Nederlandse medebroeders probeerde hij binnen deze structuur niet de eerste viool te spelen. Dat heeft ertoe geleid dat er een verhouding met Indonesiërs ontstond van diep onderling respect. Niet zonder reden hebben katholieke scholen een goede naam. Intellectuelen, die ooit op r.k.scholen zijn geweest, hebben binnen hun samenleving, vanuit een christelijke mentaliteit, een grote invloed langs de weg van individuele beïnvloeding. Zodoende zijn Katholieken in dat land 'zout der aarde' en 'gist in deeg'. Indonesië is een jonge kerk die groeit. Katholiek zijn is iets van de toekomst. Jongeren kijken naar iets dat nieuw en fris is, hetgeen minder vanzelfsprekend is bij de 'dominante' Islam. Ook de bisschoppen hebben vertrouwen in de geloofskracht onder (jonge) mensen. Kees Oosthout heeft zich nooit een missionaris gevoeld. Hij is in dat land geboren. De laatste jaren begon zijn gezondheid na te laten. Na een korte ziekte is hij in Yogyakarta in 2008 overleden.

Toon Lamers

18 augustus 1929 - 6 september 2008

Pater Anton (Toon) Lamers, lid van de Provincie Indonesia, zag het levenslicht (1929) als enige zoon in een traditioneel hardwerkend fruittelers gezin uit Oosterhout, Overbetuwe. Vele jaren fietste hij de Waal over naar scholen in Nijmegen: Mulo A bij de Broeders, HBS B op het Canisius. Daarna Schola Carolina en Gymnasium B in Den Haag. Met die levenservaring van thuis en die intellectuele bagage ingetreden (1951), vertrok hij reeds een jaar later naar Indonesië. Daar doorliep hij verder de SJ-opleiding van filosofie en theologie in Yogyakarta. Hij werd daar tot priester gewijd (1964). Teruggekeerd van verblijf bij zijn moeder en familie, en van het tertiariaat in Europa, begon zijn apostolisch leven. Dat is nagenoeg geheel gewijd geweest aan werk in parochies en staties. Het zouden er negen worden in totaal. Zijn eerste bestemming was daarop een uitzondering. Hij werd als kapelaan verbonden aan de Kathedraal in Jakarta. Met anderen deelde hij op de pastorie het leven met Mgr Djajaseputra aartsbisschop (1966-1974). Met nuchtere opmerkingen en geestige antwoorden wist hij de gesprekken te verlevendigen. Vervolgens was hij, telkens voor ongeveer vijf jaar, hoofdpastoor in Midden-Java: Semarang, Weluri, Klepu en Wonosari (1974-1992). Met een aantal personen uit zijn geboortedorp in zijn vaderland bleef hij altijd trouw contact houden. Telkens wanneer hij verhuisde naar een andere

parochie was er ook de gelegenheid om Nederland en Oosterhout te bezoeken. In zijn werk kwam hij het best tot zijn recht wanneer hij als hoofdpersoon alleen stond. In echte dialoog was hij niet sterk. Maar in de diverse staties hebben de meeste mensen een goede herinnering aan hem overgehouden. In de gewone zielzorgelijke taken van voorgaan in vieringen en preken, biechthoren, plaatselijk moderator zijn van het Apostolaat des Gebeds en Katholieken Vrouwen, is hij uitermate trouw geweest, de mensen zeer nabij. Hij kon op een levendige wijze verhalen doen. Ook zijn preken waren zeer communicatief. Bijzondere aandacht gaf hij altijd aan de armen. Daarvoor zocht hij steun bij de meer vermogende parochianen. Zelf leefde hij uiterst sober. Hij hield er niet van op de voorgrond te treden. Populariteit zocht hij niet. Bij zijn verhuizing van Weleri naar Klepu begeleidden meer dan 60 parochianen hem op zijn reis. Een uitgebreide door de mensen zelf meegebrachte maaltijd sloot dat afscheid af. De laatste ruim tien jaar werkte hij weer als assistent in staties in Jakarta (1994-2008). Daar is hij na een kort ziekbed overleden. De dag na de uitvaart in Duren Sawit (Jakarta) vond de ter aarde bestelling plaats in Giri Sonta (Midden-Java). De aanwezigheid van vijf bussen gewone mensen uit Jakarta toonde het bewijs hoe hij door hen, en door vele anderen in zijn leven, werd bemind. *De Geest van de Heer rust op mij want hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen* (Jes. 61, 1).

George Platzbecker

10 januari 1925 - 30 juni 2008

In Den Haag geboren (* 1925) als laatste van 5 kinderen in een katholiek gezin waar vader graveur was, Duitser van geboorte uit Aken, en moeder Zuid-Limburgse uit Valkenburg, heeft ook het leven van Pater George Platzbecker zich hoofdzakelijk in twee verschillende omgevingen afgespeeld. Toen hij midden in de periode van de Duitse bezetting de leeftijd van 18 jaar bereikte werd zijn leven door elkaar gegooid. Hij werd geïnterneerd in Duitsland en later als krijgsgevangene in Frankrijk. Daar moest hij ervaren hoe mensen in die oorlog hun oriëntatie kwijt raakten en zich totaal verloren voelden. Wat hij als gevoelige jongeman in die jaren moest meemaken heeft diepe sporen bij hem achtergelaten. Hij sprak er nauwelijks over. In diezelfde periode kwam hij tot het besluit om priester te willen worden. Eenmaal vrijgekomen uit gevangenschap doorliep hij de Schola Carolina in Den Haag en trad in 1947 in het noviciaat in Grave (N.B.). Daarna doorliep hij het junioraat en de filosofie in Nijmegen (1949-1953). Toen echter bij een ernstig busongeluk 16 jonge medebroeders uit de Oost-Duitse provincie omkwamen (1951) meldde George zich met enkele andere jonge leden van onze provincie aan om in die provincie te gaan werken. Zo werd hij surveillant in Berlijn (1953-1955) en werd officieel lid van die provincie. Theologie studeerde hij in Frankfurt en Maastricht alwaar hij in 1958 tot priester

werd gewijd. Als eerste aanstelling werd hij kapelaan in Giessen om ervaring op te doen in de gewone zielzorg. Vervolgens kreeg hij in de Open Deur van Berlijn een basisopleiding voor geestelijk begeleidingswerk. Op basis daarvan ging hij naar Hannover (1969-1978) om daar een Open Deur op te richten en aan dat werk gestalte te geven. Hij bekwaamde zich verder in zijn vakgebied en was plaatselijke overste. Vanaf 1979 wijdde hij zich aan het geven van individuele retraites eerst in Münster, vervolgens in Göttingen waar hij tevens minister en assistent in de parochie was. Dan keert hij terug naar Berlijn (1983-2001) waar hij een taak heeft in de algemene zielzorg, begeleiding geeft in de Open Deur, retraites en meditatiecursussen leidt in het kader van het retraitehuis aldaar. Het is goed te bedenken dat in die periode de stad nog in twee delen gesplitst was. In deze taken en jaren is hij het meest tot zijn recht gekomen. Met de invoelende authentieke goedheid van zijn persoon heeft hij velen geholpen om een positieve zin in het leven te verwerven of terug te vinden. Rond 2000 begint zijn gezondheid steeds sterker na te laten en besloot hij om naar de residentie van ouderen in Keulen te verhuizen.. Daar heeft hij in de resterende jaren veel moeten sukkelan. George was een man die vanaf zijn jeugd geïnteresseerd is geweest in cultuur. Bijzondere belangstelling had hij voor schilderkunst en muziek van na de Eerste Wereldoorlog. Dat zijn uitvaart in Keulen plaats vond in de met kunst versierde Jezüietenkerk St. Peter paste zeer duidelijk bij wie deze medebroeder was. Ook hield George er van om in de natuur te zijn. In Berlijn verbleef hij graag in tuinen, parken en landstreken. Daarbuiten hield hij van de bergen en was hij graag aan zee. Dat laatste had hij als kind in Den Haag met de moedermelk meegekregen. Die liefde voor de natuur vinden we ook terug in een korte notitie van zijn hand: *'God slaapt in de stenen, doet bloemen en planten geuren, droomt in de dieren, en wil in ons mensen ontwaken.* En er naast staat als opmerking geschreven: *Wat ziet de geopende kelk dat een knop niet kan zien? Kan de bloem haar ervaring meedelen aan de knop? De Opgestane aan ons? Waarom spreken we desondanks tot Hem, wij blindgeborenen? Jezus Christus zal zich aan ons openbaren (Joh 14); zal ons naar 'het Land' voeren.*